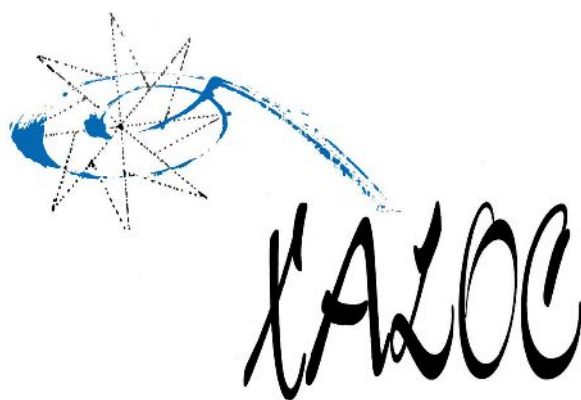

LA RAÓ DE SER DE L'ESCOLA
D'EDUCACIÓ ESPECIAL XALOC:
LA PARTICIPACIÓ SOCIAL
(MOSTRA DE BONES PRÀCTIQUES D'UNA
REALITAT EDUCATIVA INCLUSORA,
PARTICIPATIVA I OBERTA)

Escola d'Educació Especial

C/ de Puig Major, 63
08207 SABAELL
937258395
www.xtec.cat/esceexaloc
esceexaloc@xtec.cat

LA RAÓ DE SER DE L'ESCOLA **D'EDUCACIÓ ESPECIAL XALOC:** **LA PARTICIPACIÓ SOCIAL** (MOSTRA DE BONES PRÀCTIQUES D'UNA REALITAT EDUCATIVA INCLUSORA, PARTICIPATIVA I OBERTA)

1. INTRODUCCIÓ:

Afortunadament s'albiren temps de canvi quan es constata que, tenint com a motor el Departament d'Educació, (sobretot amb tot el que està suposant el canvi d'enfocament pedagògic a partir del concepte de les competències bàsiques), es promouen i fomenten els valors i les pràctiques de participació ciutadana, i es revaloritzen totes aquelles dinàmiques que tenen a veure amb la capacitat d'anar enriquint la qualitat de la vida en societat.

Fins fa molt poc, però, les finalitats en educació se'ns plantejaven en els termes d'aconseguir l'èxit personal, l'èxit social, l'èxit professional i l'èxit acadèmic, cosa que portava a pensar més en un egocentrisme educatiu que no pas en valorar les competències socials ni les bondats de la participació social com a finalitats en si.

De ben segur tots plegats anem sent cada vegada més realistes, més inclusivors, deixant de ser tan maximalistes, i promovent l'excel·lència entesa com a que el sistema educatiu tingués la capacitat d'aconseguir formar **TOTS** aquells que l'integren, **com a bones persones, com a bons/es ciutadans/es i com a bons/es treballadors/es, segons les possibilitats i capacitats de cadascú.**

De fet, encara necessitem aprendre a viure en societat. Ara bé, hi ha força gent no té les mateixes oportunitats que els altres a l'hora de ser-hi comptat, (els nouvinguts, els sectors socials desafavorits, els joves, les dones...) no tothom pot trobar el lloc que voldria com a ciutadà.

Hi ha un col·lectiu de PERSONES que entrarien en aquestes consideracions: són tots aquells ciutadans que tenen algun tipus de discapacitat, i, d'una manera més especial, les persones amb discapacitat intel·lectual.

De ben segur que moltes de les entitats que convivim i treballem amb aquest col·lectiu enfoquem cada vegada més els nostres objectius i les nostres dinàmiques a aconseguir una major presència i participació social d'aquestes persones en pro a una major, que no pas més fàcil, qualitat de vida.

Augmentar els graus d'autonomia, d'independència, d'auto regulació, gaudir de l'oci, trobar un lloc de treball, aconseguir un pis i conviure-hi amb d'altres, tenir accés als llocs comunitaris i formar part activa en associacions, en actes socials, etc. són alguns dels elements que conformen el que podríem anomenar l'assoliment d'una **INCLUSIÓ SOCIAL ACTIVA**. De fet, res que no desitjaríem també per a qualsevol de nosaltres.

És evident que una **ESCOLA**, ella sola, no pot aconseguir fites tan agosarades; ara bé, una escola entesa com a **COMUNITAT**, com a col·lectiu de treball en xarxa, amb uns mateixos objectius comuns, o sigui, unint esforços i caminant plegats alumnes, familiars, mestres, treballadors socials, l'administració local, les empreses, les associacions, la gent del barri... sembla clar que tindríem una probabilitat més alta per anar pujant els graons d'aquesta participació social desitjada per al nostre alumnat.

Res més important, doncs, que aquesta fita per a una escola d'educació especial com la nostra: formar l'alumnat com a **BONES PERSONES, BONS CIUTADANS I BONS TREBALLADORS** i promoure'n la seva **INCLUSIÓ SOCIAL ACTIVA**; uns nens i unes nenes, uns nois i unes noies, que, val a dir, presenten greus barreres per a l'aprenentatge i que no ho tenen fàcil a l'hora d'assolir certa participació social de qualitat.

Objectius clau per una escola que **no tindria raó de ser sense un front comú i participatiu de tota la comunitat educativa i social propera**, amb la finalitat d'aconseguir trencar aquestes tossudes barreres per a la superació personal i per a la participació com a ciutadans de ple dret que marquen el dia a dia del nostre alumnat.

En definitiva ser un/a ciutadà/na actiu/va és un valor important per assolir una major qualitat com a persona i ha de ser un dret per a qualsevol aconseguir-ho, i per això la nostra escola s'està proposant curs rere curs planificar la seva tasca educativa tenint en compte tota la **COMUNITAT**. És un treball global i transversal que esperem pugui quedar reflectit en aquest document, en el que no exposarem de manera extensiva tots els projectes duts a terme, sinó que en farem una breu descripció i en mostrarem l'encaix en el Projecte Educatiu del Centre; intentarem que s'evidenciï que fomentar dia a dia, dins i fora de les aules –fins i tot fora de l'escola–, els valors de la participació, de la convivència, de la responsabilitat compartida, de la solidaritat, del dret a la diversitat, esdevé la veritable raó de ser del treball de la nostra escola.

2. JUSTIFICACIÓ:

Les Escoles d'Educació Especial des de fa molts anys ens movem precisament per intentar pal·liar el que la societat per "defecte" es dedica a consolidar (el rebuig, la no acceptació, la segregació...). Amb el suport de les famílies i amb la connivència de diversos agents socials hem aconseguit una gran experiència pel que fa a l'obertura cap a la societat, cap al treball de convertir

els/les nostres alumnes en ciutadans de ple dret. Hem estat pioners en fer bandera de l'acceptació de la diversitat i de la integració, i així donar un cop de mà, tant a l'alumnat com a la societat, per trencar les barreres socials cap a la seva participació.

El Projecte Educatiu del nostre Centre (revisat i aprovat per claustre i consell escolar el 29 de juny de 2009), planteja una tipologia de titularitat, i proposa uns punts clau en la seva missió, que emmarquen, cada curs, tot el treball pedagògic, la seva estructura organitzativa i bona part dels esforços de tota la comunitat educativa. **Ho impregnen tot d'una essència participativa que intenta estendre's més enllà de l'àmbit d'escola, traspassant-la al barri, a d'altres escoles, als serveis socials, a l'administració local i educativa, etc.**

2.1.- QUI EN TÉ LA TITULARITAT?:

El Centre d'Educació Especial Xaloc és una escola privada concertada amb el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, sense afany de lucre i declarada d'utilitat pública (per tant ens declarem escola concertada d'iniciativa social i amb voluntat de formar part del Servei Públic d'Educació). La titularitat és a càrrec de l'Associació Escola d'Educació Especial Xaloc, formada per les 95 famílies de l'alumnat matriculat i els Professionals del Centre. La situació socioeconòmica de les famílies és heterogènia, però majoritàriament hi ha un predomini clar de famílies amb un nivell socioeconòmic baix o mig-baix, i de parla castellana. Darrerament l'escola acull aproximadament una tercera part de famílies amb necessitats educatives específiques derivades de situacions socioeconòmiques desfavorides, així com un increment d'alumnat nouvingut.

Aquesta titularitat està composta per l'Assemblea de socis (totes les famílies i els professionals) i la Junta gestora que la representa (també compartida) i, per tant (tenint present també el paper clau que té, com a tota escola, el Consell Escolar) és necessària una participació de tots i totes per marcar, fer seguiment i tirar endavant les finalitats de l'escola.

No és d'estranyar, donat aquest plus social que representem, que l'Ajuntament de Sabadell hagi recolzat la nostra tasca havent-nos cedit les instal·lacions d'una antiga escola pública (això sí, havent hagut de costejar l'Associació les reformes interiors de la mateixa), i que ens tinguin en compte gairebé com a una escola pública més.

2.2.- QUINA MISSIÓ TÉ PLANTEJADA L'EEE XALOC?:

(Aquí transcrivim del Projecte Educatiu del Centre tan sols les quatre finalitats que tenen més a veure amb l'objecte d'aquest **document**)

- **Escola participativa i oberta.** L'escola d'educació especial Xaloc pretén crear lligams amb la societat més propera, intentant desenvolupar un treball conjunt aprofitant l'entorn que la ciutat li ofereix (famílies, escoles, Centres cívics, entitats de lleure, empreses, comerços, serveis públics i de salut –Ajuntament, CAP, transports, etc-). Únicament amb aquest intercanvi podrem formar ciutadans no exclusivament receptors de serveis sinó persones participatives, aconseguint la seva inclusió social activa.

Facilem al màxim la interrelació família-escola donada la importància cabdal que té pel desenvolupament integral de l'alumnat. Proposem activitats pedagògiques per tal de capacitar l'alumnat per a l'exercici de la ciutadania (crèdit d'Educació per a la Ciutadania, àrea d'inclusió social a l'etapa de transicions, metodologies d'Aprenentatge-Servei i de comunitats d'aprenentatge, etc.), com escola col·laborem en les activitats organitzades per les institucions públiques (Agenda 21, Ciutat i Escola, Comissions ciutadanes o educatives, ponències en jornades, etc.).

- **Escola democràtica:** L'escola d'educació especial Xaloc fomenta la transmissió i l'establiment dels valors propis d'una societat democràtica, de llibertat personal, responsabilitat, solidaritat, respecte, interculturalitat, pluralisme i igualtat. Per tant està oberta, tant pel que fa a personal com a alumnat, a acceptar qualsevol persona sense cap tipus de discriminació.
- **Formació integral i emocional.** L'alumnat té dret a rebre una educació integral orientada al ple desenvolupament de la seva personalitat, en els aspectes físics, intel·lectuals, emocionals, socials i culturals. Per tant, des de l'escola d'educació especial Xaloc oferim una formació integral centrada en la persona (aspectes escolars, afectius, emocionals i de personalitat, de salut, familiars, d'inclusió social, etc). Proposem itineraris des de l'etapa infantil fins a la inserció social i laboral centrats en les possibilitats i necessitats de cada alumne, subjectes a la variabilitat de la seva evolutiva així com dels aspectes contextuais o ambientals que els acompanyen.
- **Escola inclusiva.** Entenem per escola inclusiva aquella institució educativa que aporta estructures organitzatives, instruments i estratègies pedagògiques adequades per tal d'aconseguir una educació inclusora, per tant, que permeti fer el màxim de competent personalment, socialment i laboralment tot l'alumnat (superant les barreres per a l'aprenentatge), així com aconseguir la seva millor qualitat de vida com a ciutadans de ple dret (trencant les barreres a la participació).

Per tant, l'escola d'educació especial Xaloc, com a servei educatiu específic, manifestem el nostre compromís de proposar les nostres bones pràctiques inclusores a tot aquell alumnat que atenem per tal d'ajudar-lo en seva evolució com a persones, com a ciutadans i com a treballadors i així donar-los suport per trencar les barreres socials cap a la seva participació (treballar les competències bàsiques personals i interpersonals, -autoestima, tolerància a la

frustració, habilitats socials i comunicatives, gestió de les emocions...-, promoure escolaritats i activitats compartides, fomentar la inserció laboral en empreses ordinàries o en tallers protegits, participar de manera oberta a la societat, etc.)

Amb totes aquestes premisses i intencionalitats, passem a presentar-vos un resum d'una sèrie d'activitats pedagògiques o d'actuacions d'escola -de bones pràctiques, en definitiva,- dutes a terme al llarg dels cursos 2008-2009 i 2009-2010 intentant justificar-les prèviament com a que formen part d'una intencionalitat orquestrada per la mateixa tipologia d'escola i que queda recollit en el Projecte Educatiu de Centre.

3. BONES PRÀCTIQUES PEDAGÒGIQUES QUE FOMENTEN LA PARTICIPACIÓ SOCIAL

3.1.- LES QUE S'EMMARQUEN AMB EL QUE ES CONCEPTUALITZA COM A COMUNITATS D'APRENENTATGE:

Uns dels objectius prioritaris de les comunitats d'aprenentatge és el d'impulsar l'aprenentatge de l'alumnat des de la participació de tots els agents, i sectors socials de la comunitat educativa.

Les comunitats d'aprenentatge representen una nova manera d'entendre l'escola on la participació de les famílies s'integra dins el funcionament normal del dia a dia escolar. La formació i l'educació dels fills i filles no és només responsabilitat de l'escola. Els pares i mares necessiten poder participar d'aquest procés.

Amb la participació dels familiars a les aules apareixen tot una sèrie de punts forts que val la pena aprofitar:

- La motivació de l'alumnat a l'hora d'enfrontar-se a l'activitat concreta que es porta a terme.
- La superació de l'angoixa familiar i l'augment de la confiança cap els professionals al poder vivenciar el treball que està fent el seu fill/a i com es mostra de competent en les tasques a realitzar, tot i tenir en compte les seves discapacitats.
- L'efecte crida que promou cap a la resta de familiars, amics o coneguts a l'entorn de la bondat del treball pedagògic que s'està fent des de l'escola.

El plantejament d'activitats seguint aquesta metodologia ha tingut aquests darrers cursos un alt valor afegit al treball de tota la comunitat educativa de

l'EEE Xaloc. Cada nivell o etapa ha obert algunes de les seves activitats a la intervenció dels pares o altres familiars.

EDUCACIÓ INFANTIL:

Cantem cançons amb els pares i les mares.

Cal dir que aquest grup està format tan sols per tres alumnes i està portat per una tutora, amb el suport parcial d'una educadora. Aquest grup tan reduït es justifica per l'elevat grau de suport que necessiten els seus components tant per la seva edat, com per les seves dificultats i per l'alt suport en l'assoliment dels hàbits bàsics d'esfínters, alimentaris, etc. Tanmateix cal dir que en moltes activitats, tant lectives com complementàries, s'agrupen amb els tres alumnes més petits del primer grup de primària. .

Al llarg del curs 208-2009 s'han elaborat dos contes estimulatis (visuals-tàctils i auditius), que han estat presentats per la festa de Sant Jordi, que anaven acompanyats d'un cançoner (amb les cançons que es treballen a l'aula acompanyades dels gestos que es fan servir per estimular la parla, ha estat fet en col·laboració amb la logopeda).

Aquest treball s'ha anat traspasant als pares fins arribar a entrar a l'aula les tres famílies (primer individualment i finalment de manera conjunta) per tal de cantar les cançons del cançoner i vivenciar com treballar aquests contes estimulatis amb els seus fills.

Les mares i els pares ens ensenyen.

Aquest curs 09-10 la tutora va demanar a les famílies que vinguessin a l'aula a ensenyar-nos alguna cosa que sabessin fer. Una mare, que en el seu temps lliure explica contes al centre cívic del seu barri, els va venir a explicar i treballar un conte, una altra família va venir a fer "roscos" amb els nens, perquè els sortien molt bé, i la darrera família van venir a ensenyar-los a fer una manualitat, ja que la mare sap fer treballs amb la tècnica del patchword.

Com a agraïment a la seva participació a l'aula, el grup de tres alumnes amb la mestra, la logopeda i l'educadora els van obsequiar amb una petita representació de la "Caputxeta vermella" que tan pares i mares com els actors i actrius varen gaudir.

EDUCACIÓ PRIMÀRIA:

La botigueta (curs 08-09 i 09-10):

Han anat venint les mares i els pares dels alumnes del grup EP-B a participar en el projecte de la botigueta de manera individual una vegada cada quinze dies. La seva participació intentava estimular i incidir en els aprenentatges dels seus fills. El treball competencial que es pretenia assolir en aquest projecte és:

Competències matemàtiques:

utilitzar els nombres i el càlcul mental per a resoldre problemes

Ser capaç de llegir, escriure i ordenar nombres naturals fins al 20 (preus del productes)

Utilitzar les eines que coneix (els nombres) per a resoldre problemes senzills.

Conèixer el significat de la suma.

Efectuar mentalment operacions de suma (preu inferior a set més 1 o 2)

Ser conscients del procés de resolució de problemes per mitjà de la verbalització.

Comunicació lingüística

Controlar el procés de comprensió per tal d'assegurar-se que ha comprès el petit text o paraula correctament.

Treure profit de les imatges que acompanyen un text per tal d'assegurar la correcta interpretació.

La implicació de les famílies facilita que continguts tan complexes per al nostre alumnat siguin viscuts de manera plaent, divertida i normalitzada; per les mares els suposa veure i "conèixer" el seu fill/a des d'una altra perspectiva.

Treballem a l'hort amb l'àvi de la Núria (curs 08-09 i 09-10):

Dins l'àrea de coneixement del medi (l'hort) s'ha iniciat un treball conjunt amb l'avi d'una alumna del grup EP-C que porta des de fa molts anys un hort i ha vingut com a "expert" a col·laborar amb l'escola. Per tant la seva implicació ha revertit en tot l'alumnat de primària i, més indirectament en tota l'escola tenint present que en el projecte de l'hort hi intervé tota la comunitat escolar (ja que és un projecte transversal). Aquests cursos hem treballat mercès l'ajut d'aquest avi:

Els fruits de la tardor: Entre diferents fruits de la tardor (caquis, magranes, bolets) l'avi d'aquesta alumna va

portar 5 carabasses. Els alumnes les van partir, amb l'ajut de les cuineres. Van comptar les llavors, les van assecar i les van salar. Les cuineres van tallar les carabasses i, amb una recepta del mateix avi, van elaborar, conjuntament amb els nens de la classe, una crema de carabassa per a un primer plat que es va oferir a tot el menjador de l'escola.

Plantació de patates: Ens va portar patates per plantar. Ens va

ensenyar a fer els cavallons i com es plantaven. La darrera setmana del curs ens va venir a ajudar a recollir-les.

L'hora dels pares (curs 08-09):

Intervenció dels pares i mares a l'aula d'EP-D (8 famílies) explicant els seus oficis i fent treballar als alumnes d'una manera molt gràfica i vivenciada, amb el recolzament i preparació prèvia per part de la mestra. El treball dels familiars consistí en un taller d'una tarda on cada familiar explicava el seu ofici, portava material que ajudés l'alumnat a identificar-lo, i practicaven (en la mesura d'allò possible) la seva feina (un taxista

–va venir amb el taxi fora la porta de l'escola-, una dona de fer feines –tothom va escombrar i fregar-, una cambrera –vam fer equilibris amb la safata rodona-, una policia –vam fer "rol playing" fent veure quin paper faríem com a policies davant de certs problemes o ajudes a fer-, un treballador de panificadora, un venedor, un proveedor de material per als bombers i policies, etc).

El treball de nutrició (curs 08-09):

En el marc del coneixement del medi natural (l'alimentació sana) dins del grup d'EP-D durant 3 sessions, els nens i nenes van treballar amb una estudiant de

l'últim any de la Diplomatura de Nutrició Humana i dietètica de la UAB, en un taller de d'alimentació saludable, amb el motiu de la realització del seu projecte final de carrera.

Conjuntament amb la mestra, aprofitant el treball ja dut a terme a l'aula, es van idear un taller participatiu amb les famílies.

El taller va consistir en 2 sessions teòrico-pràctiques amb els nens, i una tercera sessió pràctica realitzada a l'aula de cuina conjuntament amb totes les famílies i els nens.

Les sessions teòrico-pràctiques es van portar a terme a l'aula habitual dels nens, van treballar amb la guia d'un quadernet d'activitats que es va elaborar.

La sessió en la què van col·laborar els pares va consistir en la preparació d'un berenar senzill

entre pares i fills, (brotxetes de fruites amb xocolata i un batut de fruites). A banda d'això, després de l'activitat conjunta se'ls va oferir el servei de poder elaborar un menú de sopars per als seus fills, que complementés el què els nens mengen al migdia a l'escola, per tal que la seva alimentació fos el màxim de saludable possible.

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

Els oficis dels pares (curs 08-09):

Dins el marc del crèdit de socials, treballant els continguts referents als sectors primari, secundari i terciari, es van convidant els diferents pares/mares dels alumnes de secundària perquè expliquin els seus oficis, acompanyant-ho de material audiovisual preparat pels tutors conjuntament amb els familiars i l'alumnat. Han vingut un veterinari, un bomber, un productor musical, una treballadora d'una fàbrica, un petit empresari, etc.

El berenar de les àvies (cursos 08-09 i 09-10):

Els grups d'habilitats adaptatives de secundària ESO -A- i ESO -B- (nois i noies amb una discapacitat intel·lectual més important), han tirat endavant, al llarg d'aquests dos cursos, el projecte "el berenar de les àvies" dins del crèdit de "compra i cuina".

Consisteix en convidar la majoria de les àvies d'aquests dos grups (una per alumne) per tal que ens elaboressin en directe un berenar típic de la seva

zona de procedència o que fos una mica especial per a elles. L'elaboració (si és senzilla) es prepara per tal que els nois i noies ho puguin elaborar ells posteriorment. Si les receptes són més complicades, s'organitza la sessió de manera que tots els alumnes col·labori, d'alguna manera, en l'elaboració del plat.

Aquesta col·laboració familiar permet viure i conèixer directament la realitat de l'Escola, la metodologia que s'utilitza, així com sentir-se una part activa dins d'ella. Al mateix temps, per als alumnes és molt motivant la participació dels seus familiars.

3.2.- PROPOSTES EDUCATIVES D'APRENTATGE-SERVEI:

El fet de participar en projectes que realitzen un servei autèntic de millora de la comunitat, on queda palès que l'alumnat en són part activa, amb el cop de mà que els calgui, ajuda al canvi de visió social tan necessari per tal que els nois i noies amb discapacitat també puguin ser tinguts en compte com a "constructors de la seva comunitat".

Des de ja fa força temps des de l'EEE Xaloc intentem enfocar un alt percentatge del nostre treball pedagògic des d'aquesta perspectiva.

Per fer-ho utilitzem la metodologia de **l'APRENTATGE SERVEI (APS)** i, curs rere curs, endeguem petits (o "grans") projectes de col·laboració amb entitats solidàries o ciutadanes en els que el nostre alumnat es pugui sentir actiu, fent un servei a la comunitat, i, a l'hora, pugui anar-se formant com a persona, realitzant importants aprenentatges competencials (tan personals com socials).

En aquest document us presentem, en un primer apartat, les activitats d'APS dutes a terme per l'alumnat major de 16 anys al llarg d'aquests dos darrers cursos, emmarcades dins del **projecte d'inclusió social** que es va incloure per a aquesta etapa quan, ara fa 9 anys, es va iniciar a la nostra escola aquesta etapa formativa professionalitzadora i d'inclusió social.

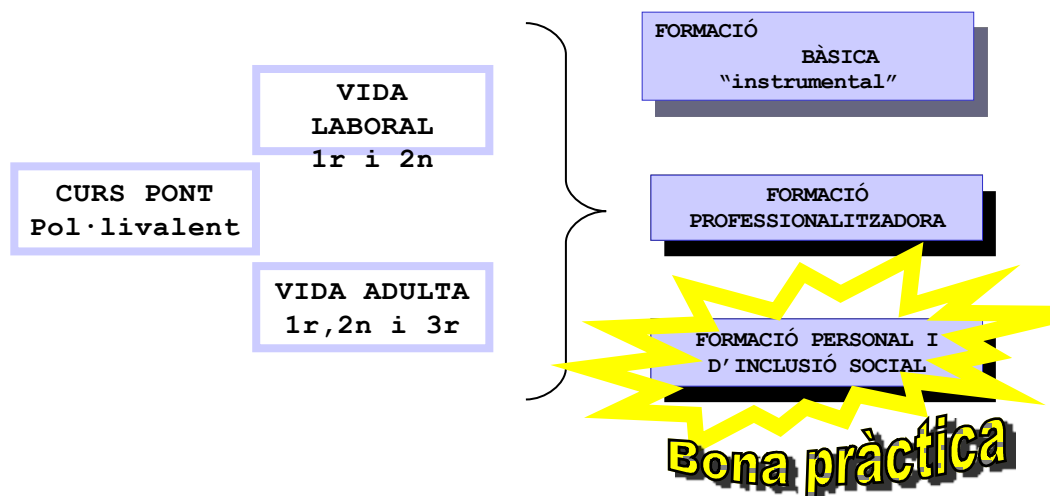
Seguidament us farem cinc cèntims del projecte d'APS endegat, amb la col·laboració de Càritas Sabadell, que anomenem **"Rentem i planxem roba solidària"**.

3.2.1.- EL PROJECTE D'INCLUSIÓ SOCIAL A L'ETAPA 16/20

"L'aprenentatge servei és una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo."

Definició extreta de la web del Centre Promotor d'Aprenentatge Servei de la Fundació Jaume Bofill (www.aprenentatgeservei.org)

El projecte pedagògic d'inclusió social que duen a terme els alumnes majors de 16 anys de la nostra escola, amb els qui s'allarga l'escolaritat obligatòria per tal d'oferir-los formació professionalitzadora (dins del que ara s'emmarquen com a programes de diversificació curricular), consisteix en la introducció d'una sèrie de crèdits vinculats al concepte **d'Aprenentatge-Servei** dins del currículum amb l'objectiu de formar al nostre alumnat amb necessitats educatives especials com a ciutadans/es actius/ves, a l'hora que es van formant com a persones i com a treballadors/es.

Referències a la xarxa a l'entorn d'aquest programa de l'EEE XALOC:

<http://www.aprenentatgeservei.org/index.php?cm=06&idC=617>

http://www.xtec.cat/innovacio/ciutadania/pdf/ee_xaloc.pps

<http://www.aprenentatgeservei.org/intra/aps/documents/APS%20i%20educacio%20especial.pdf>

Les raons bàsiques que ens varen moure per elaborar el programa que actualment estem duent a terme foren:

- La constatació de que la no acceptació, per part del nostre alumnat, de les seves discapacitats o limitacions, així com la no percepció real de les seves possibilitats o punts forts, els suposarà entrebancs per a la seva futura autonomia com a adults.

- La convicció de que el fet de tenir una vida social activa, saber-se útil, col·laborar amb la resta, formar part activa en associacions, participar en actes socials, ofereix a qualsevol persona una major qualitat de vida.

Les propostes educatives d'aprenentatge servei, en contextos de treball amb nois i noies amb discapacitat, ofereixen un marc immillorable per promoure la seva formació com a persones i com a ciutadans, i per deixar enrere la visió més assistencial o passiva que es té d'ells (i que acaba sent pejorativa, assumits com a persones "no vàlides" o com a individus exclosos de la comunitat).

El programa es concreta en 5 crèdits i en diverses activitats transversals d'aprenentatge-servei, distribuïts en els 3 cursos que dura la seva formació.

Aquests crèdits i el què es pretén amb ells, són:

- **coneixement d'un mateix**

Aprendre a parlar d'un mateix.
Recordar la seva infància.

Ser conscients de les seves virtuts i els seus defectes.

Saber el què els agrada del seu entorn i per què.

Interpretar els seus sentiments respecte alguna cosa, a una persona i envers ells mateixos.

- **autoconcepte i autoestima**

Parlen dels seus problemes i de les seves capacitats,

Valoren els esforços i les possibilitats dels seus companys,

Constaten que hi ha diferents col·lectius que es troben amb dificultats paral·leles i visualitzen com lluiten pel seu futur,

Es plantegen quin voldrien que fos el seu futur i les possibilitats per lluitar-hi

- **els nostres pobles,**

Treballen els pobles i barris de cada un dels joves.

Es posa en joc l'autonomia dels joves en quant a mobilitat, coneixement de l'entorn i entitats i serveis que ofereixen els barris o pobles de cadascú, tot fent una visita a cadascun dels barris o pobles dels alumnes. Tornen a l'escola per fer una posta en comú del que han vist

- **Civisme**

Potenciar la conducta cívica a la seva ciutat o poble, a casa...

Conèixer i utilitzar els recursos, equipaments que existeixen en la comunitat.

Seguir pautes de correcció i respecte, socialment admeses, en les relacions afectivo-sexuals.

- **participació ciutadana**

Conèixer institucions, entitats o associacions que treballen per a la comunitat amb finalitats festives, culturals, solidàries, etc.

Realitzar treballs de recerca d'informació "in situ" sobre entitats a les que ens agradaria apuntar-nos-hi.

Conèixer gent que participa com a voluntaris en entitats i valorar les seves experiències.

Aquests crèdits culminen amb les **pràctiques de participació ciutadana**, una potent activitat d'aprenentatge servei on alguns dels nois i de les noies del darrer curs, ofereixen la seva ajuda i els seus serveis com a col·laboradors a entitats i associacions que ho sol·licitin, sempre en grup, amb la supervisió del seu tutor/a i tenint en compte les seves possibilitats.

Tots els altres alumnes també participen en altres tasques d'aprenentatge servei, i ofereixen el seu servei **dins de la comunitat escolar** en diverses activitats setmanals i segons les capacitats de cadascú (tant els que tenen

més problemes com els que menys):

- **Manteniment de l'edifici escolar**
- **Servei de compra per la comunitat**
- **Servei de reciclatge intern i destrucció de documents**
- **Plastificació i enquadernació de documents per a l'escola**
-

També s'organitzen activitats d'aprenentatge servei en les que hi ha **implicades altres entitats ciutadanes**. Les que s'han dut a terme aquests cursos 2008-2009 i 2009-2010 han estat:

- **La dinamització d'un grup de voluntaris i voluntàries** format per nois i noies amb discapacitat intel·lectual que han dut a terme, cada divendres a partir del segon trimestre, un grup de conversa i d'activitats intergeneracionals, amb un grup d'ancians de la residència Sabadell Gent Gran. (Activitat que encara està en procés).
- **Per a la Creu Roja:** tasques de ensobrament i etiquetatge de la postal de Nadal i participant en la campanya de Reis "Una joguina per a tothom". Ensobrament de fulls informatius per als associats de tot Catalunya. (Ambdós cursos)
- **Per al Punt del Voluntariat:** Tasques manipulatives de comptar, ensobrar i etiquetar del seu full informatiu bimensual. (Ambdós cursos)
- Participació en la campanya "Una poma per la vida", portada pels supermercats CONDIS, per ajudar els afectats d'esclerosi múltiple. (Curs 08-09)

- **Per a l'AMPA IES Escola Industrial:** tasques d'ensobrament del seu butlletí trimestral. (Ambdós cursos)
- **L'elaboració i servei de càterings formatius voluntaris** a entitats sense ànim de lucre (celebració dels 10 anys del Punt de Voluntariat, aperitiu de Nadal per al Centre Especial de Treball CIPO-FLISA, celebració cinquantenari de l'associació de sords de Sabadell, celebració Dia Internacional dels Drets Humans feta per la Lliga dels Drets dels Pobles). (Ambdós cursos)
- **L'elaboració d'un vídeo** amb els alumnes de primer de Laboral que porta per títol "som capaços" i on s'expliquen diferents tipus de discapacitat, portant a la pantalla un còmic del dibuixant TXIKI TREPAX (<http://somcapasos.blogspot.com/>). (Curs 08-09)
- Participació com a voluntaris en el **muntatge de la XIX mostra de bolets** de l'ADENC -ONG de defensa de la natura de Sabadell- (Curs 09-10)
- **Participació en la campanya** de recollida de llibres infantils i juvenils per a Honduras, promoguda per l'ONG **Inerlibros**

El treball d'aquests nois i noies, ajustat a les seves possibilitats, en projectes reals sobre l'entorn, facilita la visualització de la seva participació ciutadana i acaben sent valorats els seus petits avenços en tots els àmbits. Les entitats que en reben el servei aprenen a tenir-ne expectatives realistes, a superar aproximacions sobrevaloratives i sobreprotectores, i acaben proposant relacions interpersonals, normatives i límits semblants als

que els pertocaria per l'edat o etapa cronològica.

En aquest camí cap a l'assoliment d'aquesta inclusió social activa de les persones amb discapacitat intel·lectual, la metodologia de l'aprenentatge servei ens ofereix un marc idoni de relacions d'ensenyament/aprenentatge que faciliten, en bona part, les finalitats educatives que preteníem:

- Oferir suports en el procés d'acceptació de les pròpies limitacions i capacitats, per no tancar-se en el pou de la resignació.

-Fomentar, en els mateixos afectats, en les seves famílies i en tots els ciutadans, la necessitat de convertir-se en un actiu dins la societat per tal de gaudir-la i ajudar a construir-la.

Dit d'una altra manera: formar persones conscients al màxim de la seva realitat, orgulloses de les seves possibilitats i socialment actives; tot això adequat a les capacitats de cadascú i fugint de visions assistencialistes que fomenten exclusivament receptors de serveis.

3.2.2.- EL PROJECTE "RENTEM I PLANXEM ROBA SOLIDÀRIA"

El nostre alumnat, dins la seva programació en l'etapa de 16 a 20 anys, i dins l'ESO adaptada per l'alumnat amb més discapacitat, treballen el crèdit anomenat "Vida a la llar", dins l'àrea d'aprenentatge que anomenem habilitats adaptatives.

Aquí hi participen tots els alumnes sense tenir en compte el seu sexe. La coeducació s'ha d'evidenciar en tots els aspectes de la vida diària i treballar-la en la "**vida a la llar**" és coherent amb la finalitat de fer nois i noies actius/ves i participatius/ves, membres autònoms en l'àmbit familiar i social, millorant la seva qualitat de vida.

En una part del mateix crèdit tot l'alumnat s'exercita a posar

rentadores, a planxar i a plegar roba.

És dins d'aquest marc on ens vàrem proposar donar una utilitat real i solidària al procés formatiu descrit anteriorment.

Per això ens vam posar en contacte amb CÀRITAS SABADELL i vàrem establir un conveni de col·laboració per aquest curs 09-10, amb la finalitat de participar en el seu "**servei de robar**" dins la **campanya d'ajuda a les necessitats bàsiques**.

Càritas és una entitat de l'església catòlica que actua segons els valors cristians, sense discriminar per raó de creença, origen i cultura. Posa les persones -infants, dones, famílies, gent gran- en el centre de la seva acció, i les atén en les seves situacions i amb les seves necessitats. Vàrem creure important que el nostre alumnat, que s'està fent competent com a persona autònoma i socialment activa, pogués col·laborar conscientment en una tasca de servei vers una necessitat real i imperiosa en un moment de crisi com aquest.

La nostra proposta de compromís es concreta en col·laborar amb el servei de robes de la següent manera:

- Ser un punt de recollida i selecció de roba de segona mà aportada per la nostra comunitat educativa (pares, mestres, alumnes), podent utilitzar el logotip o la imatge de Càritas per visualitzar aquesta col·laboració.
- El nostre alumnat, amb el suport dels seus tutors, en farà la selecció de la mateixa, la rentarà, la planxarà i la deixarà en condicions per poder-la portar a la seu de Càritas al carrer de la Salut per tal que en puguin disposar de la manera que creguin més convenient. D'aquesta manera el nostre alumnat aprèn a fer tasques de vida a la llar tot sent conscients que estan col·laborant, encara que sigui amb un granet molt petit de sorra, amb una tasca solidària com és la proposada per l'entitat de Càritas.
- Organitzar visites regularment amb els nois i les noies per conèixer l'entitat de més a prop, ajudar a donar a conèixer les importants tasques que duen a terme i promoure'n el suport per part dels integrants de la nostra comunitat escolar i el nostre entorn social proper.
- Establir contactes entre les dues entitats per tal d'obrir altres possibilitats d'utilitats o serveis compartits.

3.2.3.- EL PROJECTE "EL SERVEI DE PRÉSTEC"

El grup d'ESO amb més necessitat de suport i que segueix un currículum escolar emmarcat per les habilitats adaptatives, realitza una activitat d'aprenentatge-servei en conveni amb la Biblioteca del Nord de Sabadell. Cada dijous el grup classe recull les comandes que fan companys i mestres de l'escola de llibres, revistes o material multimèdia. Amb un carnet de grup es gestiona el préstec i retorn de tot el material amb la Biblioteca del Nord.

Amb aquest projecte l'alumnat aprèn a reconèixer els noms del personal de l'escola, a orientar-se dins les instal·lacions (escola i biblioteca) i alhora fan un servei a la comunitat escolar

Es pretén potenciar les competències socials, en especial totes aquelles que fan referència a circular pel carrer o a fer ús dels espais comunitaris. Promoure la satisfacció de realitzar tasques útils socialment, reafirmant la pròpia autoestima. Reforçar les habilitats acadèmiques bàsiques valorant la lectura (no només de lletres, sinó també simbòlica i iconogràfica) com a font d'informació i de plaer.

En primer lloc repartim a tot el personal un talonari de comandes. Tenim una bústia a la classe on el personal pot anar deixant la butlleta amb la comanda d'allò que volen de préstec de la biblioteca, o bé, dipositant-hi el material a retornar. Els dijous per la tarda obrim la caixa, mirem el material que hem de retornar i quines coses hem d'agafar. Anem a la biblioteca, busquem allò que ens han demanat i ho agafem amb el carnet. Fem els retorns i si sobra temps ens mirem alguna revista. Tornem a l'escola i donem a cada persona allò que ens ha demanat.

3.3.- PROPOSTES PEDAGÒGIQUES A L'ENTORN DEL TREBALL TRANSVERSAL DEL CRÈDIT D'EDUCACIÓ PER A LA CIUTADANIA A L'ETAPA DE SECUNDÀRIA

Com a Escola d'Educació Especial, que tenim aprovades pel Departament d'Educació les modificacions curriculars pertinents per tal de poder oferir al nostre alumnat l'ESO modificada, creiem important afegir la matèria d'Educació Social i Ciutadania en el seu currículum, tot i que no teníem l'obligatorietat de fer-ho, donada la nostra especificitat curricular.

El repte va ser proposar part dels continguts i dels objectius d'aquesta assignatura però des d'una **visió transversal**: la necessitat de treballar-la des d'una perspectiva multidisciplinar, partint d'unes experiències prèvies importants, fent una acurada selecció dels continguts i dels objectius, prioritzant-ne els essencials, i graduant-los, adaptant-los a les diferents capacitats i necessitats de l'alumnat. Alhora, aquesta matèria l'entenem fonamentada en la funcionalitat, en la participació real, en la vivència i en la màxima proximitat de tot allò que es pretén treballar.

Amb aquesta finalitat el Departament d'Educació ens va aprovar el curs 2007-2008 (per un termini de 3 cursos) un projecte d'innovació educativa per poder elaborar aquest crèdit d'una manera tan "especial".

Enguany ha estat el darrer any de la seva implementació dins del currículum a partir del treball fet el curs 07/08 en el que inicialment es van seleccionar els grans continguts de referència que es treballarien de manera transversal: *civisme i participació, igualtat de gènere, diversitat i acceptació d'un mateix.*

Les tasques dutes a terme dins del crèdit transversal d'Educació per a la Ciutadania, al llarg dels cursos 08-09 i 09-10, en relació als continguts treballats, han estat:

1.-Acceptació d'un mateix (participació i resolució de conflictes)

Les assemblees (cursos 08-09 i 09-10)

Un cop a la setmana tots els grups de Secundària fan assemblea. Cada classe l'organitza segons les seves necessitats i possibilitats. En alguns casos s'aprofita la primera part de l'assemblea per donar informacions generals que afecten al grup classe (sortides, festes, problemàtiques grupals, temes a tractar...).

- El primer curs de secundària aprenen a escoltar i a mantenir la mirada mentre es parla. La mestra afavoreix la participació de tots els alumnes. Cada alumne parla de les coses que farà o ja ha fet i també es resolen conflictes que hagin pogut sortir durant la setmana.
- El segon curs de secundària, a més de treballar el que s'ha citat anteriorment, per dinamitzar l'assemblea utilitza la figura del/la moderador/a. Aquest alumne/a dóna la paraula als companys que volen parlar. Manté l'ordre i afavoreix un clima de silenci.
- El tercer curs de Secundària parteix de que cada alumne ha d'exposar un tema que acostuma a estar relacionat amb l'entorn més proper de l'alumne. Prèviament se l'ha preparat a casa. La mestra el revisa i llavors en fa l'exposició aportant el material necessari que li sigui de suport.
- En l'últim curs de Secundària es debaten temes socials que preocupen l'alumnat. Es fa una llista dels possibles temes a tractar. Per votació s'escull el que interessa més. Un cop escollit, cada alumne disposa d'un temps determinat per buscar informació. A classe es busquen les idees més importants, s'analitza la informació i es treuen unes conclusions.

De totes aquestes sessions els tutors en fan un recull anual que serveix com a mostra de les preocupacions, conflictes, relacions, propostes i inquietuds de tot l'alumnat que hi participa.

Seminari sobre la resolució de conflictes (curs 08-09).

Dues sessions al llarg del curs (Apropem-nos al conflicte i Millorem la convivència). Són unes sessions pràctiques proposades per l'Ajuntament de Sabadell dins del programa Ciutat i Escola (Oficina de Nova ciutadania amb el suport de la Diputació de Barcelona i Secretaria Immigració de la Generalitat Catalunya), on es plantejaven als alumnes situacions de conflicte. Els tallers es van dividir en dos sessions de 3 h cadascuna, en les quals s'hi treballaven

les normes i els conflictes: com afrontar-los, les causes, conseqüències, classes de conflictes, els diferents tipus de pensament per resoldre i gestionar-los de manera positiva; per tal entendre les diferents actituds que s'adopten davant del conflicte i ser conscients de les diferents habilitats comunicatives per resoldre'ls. Ajudava a sensibilitzar els alumnes sobre maneres gratificants i satisfactòries de tractar els conflictes i les diferències, a reflexionar sobre la importància de defensar les pròpies idees, però sense oblidar perdre el respecte a l'altre, i a proporcionar als alumnes eines per fer front als conflictes del dia a dia de manera pacífica

Els alumnes havien d'aportar solucions a les problemàtiques viscudes de manera fictícia.

Deixant al marge la bondat pròpia del treball que s'hi ha realitzat cal remarcar que hem estat aprofitant un servei "normalitzat" com qualsevol altre escola (cal remarcar el treball previ que hi ha hagut per la conscienciació i l'adequació dels continguts i les metodologies de treball).

El projecte del teatre.(curs 09-10)

L'obra de teatre que duu a terme l'alumnat de secundària al centre cívic del barri cada primer trimestre de curs per als pares, per a la resta de companys i oberta a qui vulgui assistir-hi, presenta sempre un rerefons que aprofundeix en algun dels continguts estipulats en el crèdit d'Educació per a la Ciutadania.

Enguany l'equip de mestres ha escrit l'obra:

"Els amics", que l'alumnat de secundària va portar a terme a finals del primer trimestre. Es parlava dels valors d'amistat, acceptació d'un mateix i es donaven recursos per al seu temps lliure. S'hi reflectien estratègies i pautes per relacionar-se i establir vincles d'amistat en diverses situacions: les vacances, a l'escola, en activitats esportives i extraescolars, a l'esplai i al carrer. Es parlava també de les relacions a través de les noves tecnologies de la informació.

2.-Civisme i participació:

La Setmana cultural: "Les energies renovables" (curs 08-09)

Per treballar els valors de respecte i millora en el medi ambient del nostre entorn vam fer un crèdit de síntesis sobre l'ús d'altres energies que no contaminen. Per això es va fer un treball de camp pel barri de l'escola per observar quins edificis disposaven de plaques solars. Es va completar amb la visita del Parc Eòlic del Parc Central del Vallès i de l'edifici de la gent gran de Sant Oleguer. Va venir l'arquitecte, especialista en edificis sostenibles, que havia projectat l'edifici que vam visitar, a fer-nos una interessant xerrada. Com a treball de classe cada grup va elaborar un mural sobre una temàtica concreta: Energies no renovables, energies renovables, la despesa d'energia i la energia que es consumeix en una casa. Per acabar es va fer un taller de l'elaboració d'un molí eòlic.

La Setmana cultural: "Fem Festa Major" (curs 09-10)

Per tal de millorar les habilitats socials, potenciant la participació ciutadana, hem donat a conèixer algunes entitats que participen organitzant actes a la Festa Major: (geganers, bastoners, castellers i diables). També s'han treballat jocs tradicionals catalans, una mostra de hip-hop i unes jornades esportives on es va convidar a una altra escola d'educació especial per a competir-hi.

La setmana va acabar organitzant, per part d'una part dels alumnes de secundària, una animació infantil de Festa Major amb cercavila, xocolatada i jocs per als grups de primària i infantil de l'escola.

Participació en el projecte de Ciutat i Escola: "Els nois i les noies tenen la paraula"

Dins del projecte de "ciutat i escola" endegat per la regidoria d'educació de l'Ajuntament de Sabadell, es participa, conjuntament amb altres escoles ordinàries, en l'activitat anomenada "Els nois i noies prenen la paraula". El tema general a debatre és **el paisatge urbà de Sabadell** i en ella es pretén

que l'alumnat faci un aprenentatge del processos de participació. En ella el nostre alumnat investiga sobre el paisatge urbà més proper de l'escola: el barri de Ca n'Oriac. Les conclusions s'exposaran al final de curs en saló de Plens davant de l'alcalde.

Durant el curs es fan dues trobades intercentres per posar en comú les propostes de cada escola per tal de redactar el manifest final de l'activita.

"Les Aules": els projectes de ciutadania:

Un matí a la setmana l'alumnat de secundària es distribueix, a elecció pròpia, en quatre tallers diferents, en el que participen al llarg de quatre sessions, essent la darrera la sessió destinada a mostrar al altres el projecte o l'activitat que s'ha dut a terme.

Normalment acostuma a haver-hi un taller de cuina (continguts presents a l'escola al llarg de tota l'escolaritat), dos tallers manipulatiu (artístic o funcional), i un tercer que forma part del crèdit transversal d'educació per a la ciutadania, que anomenem PROJECTE DE CIUTADANIA i que pretén ser un exercici dels futurs projectes d'aprenentatge-servei que continuaran fent quan passin a l'etapa 16/20

El curs 2008-2009 vam treballat dos projectes:

- **projecte de "Reciclatge al pati"** on es va fer tot un treball de conscienciació vers els seus companys a l'entorn de la necessitat de fer una selecció dels residus i es van col·locar als dos patis de l'escola cubells per reciclar (el paper, la matèria orgànica i el plàstic). Finalment a través del nostre projecte, l'Ajuntament ens va cedir gratuïtament els cubells de reciclatge homologats.
- **L'estudi de la "Plaça de la Participació Ciutadana"** on els alumnes van fer l'estudi d'una plaça del barri de l'escola. Vam observar que hi havia coses positives, negatives i finalment van realitzar unes propostes per millorar la plaça. Van escriure, amb el suport de les tutores, una carta a l'Ajuntament per fer arribar les propostes de millora. Al final de curs es va rebre una resposta de l'Alcalde on ens manifestava quines millores farien a la plaça i felicitant-nos per la nostra participació social i per col·laborar en la millora de la nostra ciutat.

Al principi d'aquest curs vam tancar el projecte anat a veure altra vegada la plaça en qüestió per constatar que en realitat s'havien dut a terme les obres de millora proposades. La nostra gran satisfacció va ser certificar que s'havien realitzat les millores.

El curs 2009-2010 s'està treballant amb el següent projecte:

- Estudi del parc de la Romeua: zona de jocs, zona de pícnic i l'enderroc de la masia de Ca n'Oriac. Tot això amb la mateixa intencionalitat i procediment que en els projectes dels cursos anteriors.

El projecte del teatre. (curs 08-09)

L'obra de teatre que duu a terme l'alumnat de secundària al centre cívic del barri cada primer trimestre de curs per als pares, per a la resta de companys i oberta a qui vulgui assistir-hi, presenta sempre un rerefons que aprofundeix en algun dels continguts estipulats en el crèdit d'Educació per a la Ciutadania.

El curs 2008-2009, "**La terra a les nostres mans**", escrita pels mestres del nivell, reflectia els valors sobre l'estalvi d'energia, el saber compartir, els comportaments cívics i els perills de la contaminació acústico-ambiental. Com a encapçalament i clausura de l'obra es van presentar dos Impress elaborats pel alumnes amb imatges que reflectien el món que no volem i el què volem.

3.-Igualtat de gènere:

Habilitats funcionals. (cursos 08-09 i 09-10)

social, millorant la seva qualitat de vida.

És per això que creiem important:

• Proposar aprenentatges que potenciïn una autonomia personal i social independentment del rol establert, tant pels nois com per les noies: compra, cuina, bricolatge, treball domèstic, ...

A través dels grups d'habilitats adaptatives i els projectes del que anomenem "les aules" es treballen els crèdits de vida a la llar: compra i cuina i treball domèstic. Aquí participen tots els alumnes sense tenir en compte el sexe. La coeducació s'ha d'evidenciar en tots els aspectes de la vida diària i treballar-la en "**vida a la llar**" per fer nois i noies actius i participatius, membres autònoms en l'àmbit familiar i

- Afavorir el lligam família-escola potenciant els aprenentatges funcionals de la vida diària per tal de motivar i facilitar les responsabilitats familiars.
- Potenciar les habilitats socials i comunicatives (compra, conductes cíviques, ...) per afavorir el "saber estar", respecte a la pròpia persona i a les altres, tot actuant de manera apropiada a cada situació.
- Estimular i afavorir la comunicació entre els membres familiars fomentant temes de conversa espontanis, així com potenciant els canvis en els rols establerts.
- Potenciar la pròpia autoestima, els nois i noies s'adonen que els aprenentatges de **vida a la llar** els són útils i els reporten el reconeixement familiar i la satisfacció per la feina aconseguida

Valorem molt positivament la implicació de tota l'escola, de les famílies i de l'Ajuntament donat que han col·laborat activament com a resposta als dos projectes plantejats: Reciclatge al pati i l'estudi d'una plaça.

En els altres projectes els alumnes han col·laborat amb molta convicció i ganes, i creiem que hem aconseguit que els valors treballats quedin evidenciats en les seves actuacions quotidianes com a bons ciutadans.

Enguany no s'han treballat projectes específics dins l'àmbit de la diversitat (tal i com teníem contemplat en el projecte inicial); intentarem complementar-ho en la programació del curs vinent.

3.4.- ESCOLARITATS I ACTIVITATS COMPARTIDES AMB ALTRES CENTRES

L'escolaritat compartida és aquell tipus d'escolarització que propicia la col·laboració entre centres, de diversa tipologia, amb la finalitat d'optimitzar al màxim els seus recursos personals i materials. És una dinàmica

que també ajuda a la possibilitat de viure contextos escolars ordinaris per part dels alumnes dels centres d'educació especial. Per als alumnes de l'escola ordinària, aquest també en resulta un intercanvi positiu, ja que els permet conèixer i aprendre dels alumnes provinents d'escoles d'educació especial. També els professionals d'ambdós tipus de centres han pogut enriquir-se en l'intercanvi de coneixements (de tracte

afectiu i "normalitzador" per a tots els alumnes, necessitat d'implementar

noves metodologies pedagògiques per atendre la diversitat, insistència amb el treball cooperatiu, etc.).

Per tant, com es pot comprovar, aquestes dinàmiques suposen també unes experiències de col·laboració, de traspàs de coneixements i experiències vitals i pedagògiques

El curs 2008-2009 la nostra escola va dur a terme 2 escolaritats compartides –amb el CEIP Roureda i amb l'Escola Pia-. El curs 2009-2010 n'estem duent a terme 7 –3 alumnes amb el CEIP Roureda, un amb l'Escola Pia, un amb el CEIP Enric Casassas, i un amb l'Institut Ramar II-. Paral·lelament al seguiment d'aquestes escolaritats compartides, s'han anat generant un bon nombre d'activitats d'intercanvi entre els diferents grups classe on hi conviuen aquests alumnes. Les activitats que s'han generat en aquests dos darrers cursos entre escoles han estat un total de 20).

Una sèrie d'alumnes, doncs, han pogut assistir a la seva escola ordinària de referència per la tarda, al mateix temps que assisteixen a la nostra escola pel matí. Per tant, al principi de curs s'han hagut de fer ajustaments a les programacions individuals i grupals de les aules on assisteixen aquests alumnes; això ha suposat un alt nivell de coordinació entre tutors, psicòlegs, EAP, de les diferents escoles, per tal d'anar fent aquestes adequacions.

Paral·lelament s'han promogut activitats compartides conjuntes amb les escoles o instituts implicats i d'altres escoles de l'entorn.

Durant aquests cursos s'han realitzat les següents activitats amb el CEIP Roureda, l'Escola Pia, l'escola Tarrés, el CEIP Enric Cassasas, el CEIP Can Deu, l'IES Agustí Serra:

- Escola Pia

Es van programar des de l'inici del curs activitats mensuals de diferents tipus: activitats de plàstica (Carotes de carnestoltes, construcció d'un satèl·lit...)

visita a l'hort de la nostra escola

visita als pessebres de Sabadell

ens han vingut a veure les dues obres de teatre que hem fet aquests dos cursos: "És festa major!" I "De Sabadell al món"

gimcana de jocs tradicionals

jocs a l'aula de gimnàstica

gimcana per conèixer el barri de l'escola.
jocs esportius

La meitat d'elles s'han organitzat a les instal·lacions de l'Escola Pia i les altres a les nostres. En elles hi ha participat el grup classe del Joel, alumne compartit entre ambdues escoles, però en l'estona d'esbarjo i en alguna activitat també han participat els altres alumnes de primària.

- CEIP Roureda

S'han realitzat menys activitats de les desitjades per part nostra, ja que l'escola Roureda ha estat condicionada per la dinàmica dels grups dels cursos on estan escolaritzats els tres alumnes compartits.

Les activitats que s'hi 'han pogut dur a terme són:

- activitat de plàstica (disfressar moniatos)
- jocs a l'aula d'educació física
- venir a veure'ns al teatre: "És festa major!" I "De Sabadell al món".
- participació conjunta en les rues del carnestoltes.
- jocs organitzats al pati.

- Escola Tarrés

Amb els companys de l'escola Tarrés s'ha compartit un esmorzar i jocs dirigits al pati (l'aranya, peus quietts..) i ens han vingut a veure al teatre.

Totes aquestes activitats han estat satisfactòries tant pels alumnes de totes les escoles implicades com per als mestres.

Els alumnes han compartit moments de jocs, s'han relacionat i comunicat amb nens i nenes discapacitats i tots plegats han gaudit d'aquesta experiència que pensem és enriquidora per tothom.

- CEIP Can Deu

A proposta de la nostra escola i emmarcat dins la programació de Ciutat i escola de l'Ajuntament de Sabadell, hem dut a terme enguany una activitat d'Aprenentatge-servei entre ambdues escoles dins l'àmbit d'intercanvi esportiu. Un grup d'alumnes de primària de la nostra escola han convidat a les nostres instal·lacions a un grup del CEIP Can Deu per explicar-los què són i com es juga a les bitlles catalanes, i, com a contrapartida, l'alumnat del CEIP Can Deu ens convidaran per explicar-nos com se juga a un esport normatiu d'equip. D'aquesta manera nens i nenes amb discapacitat i sense han estat capaços de sentir-se útils fent un servei, explicant-se un esport uns als altres.

- IES Agustí Serra:

Aprofitant la Diada de Sant Jordi i convidats per aquest IES ordinari del nostre barri, l'alumnat de l'Etapa 16/20 muntaran un petit taller dins del recinte de l'Institut per explicar quines tècniques utilitzen en l'elaboració dels productes que venen en el que anomenem "La Paradeta" i que els serveix per costejar-se part del seu viatge de final de curs. D'aquesta manera l'alumnat sense discapacitat podrà valorar les capacitats reals dels/les nostres alumnes.

- Altres activitats compartides:

S'han fet activitats esportives amb l'escola-taller Xalest (centre de secundària d'educació especial): partits de futbol i bàsquet.

També s'han fet les Jornades Esportives amb Xalest i el CEE Bellapart que han consistit altra vegada en unes curses de cross adaptades al Bosc de Can Deu, finalitzant amb un gran aperitiu de germanor entre totes les escoles participants.

3.5.- EXPERIÈNCIES EN TREBALL COOPERATIU

Els centres educatius "ordinaris" cada dia es caracteritzen més per la diversitat de l'alumnat que han d'atendre en una mateixa aula: alumnes d'educació especial, alumnes amb alguna discapacitat, alumnes amb un nivell molt alt d'aprenentatge, alumnes nouvinguts procedents d'altres països i d'altres cultures... La diversitat és molt àmplia. I la realitat és la que hi ha: amb uns recursos humans limitats s'ha d'atendre tot l'alumnat

Des de sempre, els qui hem tingut l'oportunitat de treballar des d'un centre d'educació especial amb nois i noies amb discapacitat o amb barreres greus per a l'aprenentatge i la participació, ens hem caracteritzat per fer servir l'enginy, les habilitats sintètiques i les propostes flexibilitzadores per tal d'oferir un currículum ordinari adaptat a les necessitats reals, útils per a la seva formació integral i per a la seva vida en societat. Constatem a les nostres carns que cada persona té el seu ritme, el seu particular procés d'evolució, i l'educació s'hi ha d'adaptar. Ens hem hagut de centrar en aprenentatges significatius, personalment i socialment potents, en les competències bàsiques; hem usat metodologies vivencials, funcionals i variades.

Una d'elles és **treballar de forma cooperativa** i que entra de ple en **ajudar l'alumnat a practicar competències socials prèviament, donat que els nostre alumnes han de ser els primers en adonar-se que tothom té diferents capacitats i, per tant, podem cooperar, ajudar-nos i arribar a èxits conjunts**. Les habilitats socials no s'adquireixen espontàniament i per això necessitem estratègies apropiades per ensenyar a treballar junts. L'ús continuat d'aquestes tècniques ha de fer que l'alumnat aprengui a treballar d'aquesta manera

La filosofia del grup cooperatiu parteix que totes les persones són importants a l'aula, totes són necessàries perquè totes aporten el seu aprenentatge, no s'exclou a ningú, i si algú necessita ajuda se li dona. S'han de valorar les diferències dels alumnes, el grup es forma de manera heterogènia.

Són varies les experiències que cada curs es duen a terme des de l'escola seguint aquesta metodologia, sobretot amb l'alumnat que segueix la secundària adaptada.

- Dos grups han fet dos llibres per Sant Jordi de manera col·lectiva.
- Els altres dos grups, com a projecte de final de curs, han elaborat uns treballs per parelles o de tres en tres (un grup a l'entorn dels diferents esports d'equip i l'altre a l'entorn de diferents temes de naturals i socials) presentant-los com a documents d'Open Office, o amb suport d'un Impress -un programa de presentacions similar al Microsoft PowerPoint-.

Però, probablement, el més novedós d'aquests darrers cursos ha estat el projecte:

"L'explicació de contes populars a un grup classe de petits". (cursos 08-09 i 09-10)

El projecte va consistir el curs 08-09 en que els nois i les noies de la classe d'ESO -C- es van preparar, al llarg del primer trimestre i part del segon, dos contes: El Patufet i La rateta presumida, per ser llegits o "representats" a un grup de nens més petits de primària. Ha estat una proposta pedagògica emmarcada dins de l'aprenentatge-servei, ells tenien molt clar que anaven a portar una classe davant d'uns nens que tenien dificultats de comprensió, que eren petits i que s'espantaven ràpidament, i que tot això els comprometia a aprendre a fer-ho el millor possible. Es va treballar amb diferents tècniques de treball cooperatiu o en equip:

- Van llegir, individualment i conjuntament, diversos contes populars,
- Van parlar i discutir a l'entorn del rerefons que hi havia en molts d'ells, i en quines emocions es transmetien.
- Van buscar una mica l'origen dels autors dels contes.

- Van fer les comprensions lectores dels mateixos.
- Van acabar decidint entre tots quins dos contes triarien per anar a llegir al grup de petits (El Patufet i La rateta presumida)
- Van repartir-se les tasques a l'hora de l'exposició segons les capacitats de cadascú.
- Van exercitar-se en la lectura i l'expressivitat.
- Van elaborar dos presentacions amb Impress per acompanyar els dos relats.
- Van decidir treure elements/objectes reals referents als contes que finalment van regalar a la classe.

Enguany ha continuat l'experiència però s'ha modificat la metodologia de treball: cada alumne del grup de primària ha portat un conte que els agradava i l'han donat a un alumne del grup de secundària. Ells se'ls han preparat i l'han anat explicant al nen o nena que li va entregar el conte. En aquest tercer

trimestre, l'alumnat de secundària acompanyarà a la biblioteca del barri al grup de primària per ajudar a escollir i explicar un conte a la parella respectiva.

Treballar en grup cooperatiu és una manera diferent de treballar però que val la pena provar-ho perquè l'alumnat no solament aprendrà més, sinó que també aprendrà a treballar amb els seus companys i companyes, aprendrà habilitats

socials, a ser assertiu, en definitiva, a ser més persona. Potser els costarà perquè no en saben i els n'haurem d'ensenyar, però quan ho fem, tots hi sortim guanyant

4. BONES PRÀCTIQUES COM A COMUNITAT EDUCATIVA PARTICIPATIVA I OBERTA A LA CIUTAT

Com ja ha quedat palès al parlar de la missió de la nostra escola, pretenem crear lligams amb la societat més propera, utilitzant totes les vies possibles, intentant desenvolupar un treball conjunt aprofitant l'entorn que la ciutat li ofereix (famílies, escoles, Centres cívics, entitats de lleure,

empreses, comerços, serveis públics i de salut –Ajuntament, CAP, transports, etc-). Únicament amb aquest intercanvi podrem formar ciutadans no exclusivament receptors de serveis sinó persones participatives, aconseguint la seva inclusió social activa.

Fins ara hem anat descrivint les activitats pedagògiques dutes a terme aquests darrers cursos (2008-2009 i 2009-2010) i que creiem que clarament van enfocades a aquest objectiu, fent participar al màxim les famílies i proposant activitats pedagògiques per tal de capacitar l'alumnat per a l'exercici de la ciutadania i de la seva participació social.

Ara toca parlar del què s'ha fet també a nivell de l'escola, com a entitat, com a comunitat, (a través dels seus representants: equip directiu, professorat, membres de la junta, etc.), per ser coherents amb l'obertura i la participació social de les que fem gala en el Projecte Educatiu de Centre, -i en aquest document-.

Passem doncs a enumerar totes aquelles actuacions que al llarg dels cursos 08-09 i 09-10 podem emmarcar en aquest apartat:

4.1.- PEL QUE FA A LA PROMOCIÓ DEL TREBALL PER A LA INCLUSIÓ SOCIAL ACTIVA QUE S'ESTÀ FENT DES DE L'ESCOLA,

- L'equip directiu ha dinamitzat la reflexió, tant dins com a fora del claustre sobre el nostre paper (i el de les EEE) com a motors en la inclusió social de l'alumnat que atenem a la nostra escola, tot i ser un servei educatiu específic. Hem fet un plec d'al·legacions que hem presentat als grups Parlamentaris a l'entorn de la Llei d'Educació de Catalunya i el paper de les Escoles d'Educació Especial; hem fet arribar les nostres reflexions al regidor d'Educació, a la regidora de Serveis Socials i a diferents representats del món educatiu.
- S'ha participat de manera molt activa en el seminari de coordinació d'Escoles d'Educació Especial de Sabadell, promogut per Inspecció i l'EAP, a l'entorn de les bones pràctiques inclusores de les nostres escoles, així com també en la Unitat de desenvolupament sectorial d'escoles de la Federació APPS, amb el mateix objectiu. Hem assistit a jornades o conferències a l'entorn de la inclusió, promovent el significatiu paper de la nostra escola, al llarg dels

39 anys de la seva existència, i de la resta de les escoles d'Educació Especial, en el procés d'inclusió social de molts ciutadans i ciutadanes de Sabadell i comarca.

- Hem proposat al diari local notícies positives de les dinàmiques pedagògiques que s'han anat fent des de l'escola per anar donant a conèixer el nostre funcionament "ordinari" com a escola (les obres de teatre, el premi de narrativa "ALVENT" que van atorgar a un grup d'alumnes, la Festa de la Primavera, la rua del Carnaval, el Casal d'Estiu, etc.) .

4.2.- PEL QUE FA A L'OBERTURA DE L'ESCOLA I A DONAR ENTRADA A LA MATEIXA A DIVERSOS ACTORS SOCIALS

- Des de fa molts anys hem estat escola de pràctiques per a l'alumnat de magisteri de les diverses facultats, però també d'altres carreres, màsters, cicles formatius, etc. El curs 08-09 vam participar a la convocatòria del Departament d'Educació per aconseguir que el nostre centre fos admès en la convocatòria per a la selecció de centres educatius com a centres formadors d'estudiants en pràctiques d'acord amb l'Ordre EDU/122/2009, d'11 de març. A final de curs en la RESOLUCIÓ EDU/2050/2009, de 25 de juny, hem sortit seleccionats per al període 2009-2013. En aquests darrers dos cursos les persones en pràctiques que hem acompanyat han estat:
 - 2 Alumnes de pràctiques de la diplomatura de Post grau de "Màster Psicopatologia Clínica Infanto-Juvenil. Pràctiques Deficiència, Autisme i T. Comportament" de la UAB.
 - 2 alumnes de pràctiques de logopèdia de la UAB -per dos semestres-. Han assistit a les sessions de reeducació logopèdica de les 3 logopedes de l'escola, la qual cosa els ha permès d'observar diferents nivell i diferents tècniques.
 - 4 alumnes de pràctiques de Magisteri d'Educació Especial de la UAB. Una d'elles ha estat en una classe de Transició, una altra ha fet el seguiment de l'escolaritat compartida d'una alumna fent les pràctiques conjuntament amb el CEIP ROUREDA. Les altres dues han estat en els nivells de primària i secundària.
 - 2 alumnes de pràctiques de Magisteri d'Educació Especial i logopèdia de Blanquerna (LOMEE Univ Ramon Llull)
 - 1 alumna de la UAB del "Màster Educació nutricional".
 - 3 alumnes del curs de RECURSOS SOCIALS I INTEGRACIÓ SOCIAL (dels Centres de Formació DISCED)
 - 2 Alumnes de l'IES Ribot i Serra de CF grau superior d'Educació Infantil elaborant un treball de recerca.
 - 1 alumna del postgrau de dansateràpia de la UAB
- Cal fer esment que han vingut a visitar l'escola dos dels professors que

tenien alumnes de pràctiques a l'escola: (un de la Universitat Ramon Llull i l'altre de la UAB -Dep. Pedagogia aplicada).

- Hem obert l'escola a totes les entitats, institucions, professionals i famílies que ens ha estat possible per tal de donar a conèixer el treball de l'escola. Al llarg d'aquests dos cursos ens han visitat:
 - Més de 40 famílies amb fills amb discapacitat intel·lectual que volien conèixer el funcionament de l'escola
 - S'hi ha realitzat un ple del Consell Escolar Municipal amb la visita prèvia dels seus 30 components.
 - S'hi ha realitzat un ple del Consell del Districte tercer amb la finalitat de donar a conèixer l'escola als barris del nostre entorn.
 - Ha vingut el Síndic de Greuges de la ciutat, la Regidora i el Regidor del Districte, el Regidor d'Educació,
 - Han vingut 10 escoles i instituts a conèixer-nos -equips directius o mestres-, professionals de 3 EAP's, del CREDAV i professionals de la Fundació Jaume Bofill.
- També s'han dut a terme propostes de formació per a famílies, compartides amb diferents entitats:
 - un cicle de 4 xerrades a l'entorn de: els Trastorns de Conducta, la planificació del futur, els germans i de la sexoafectivitat, conjuntament amb el TEB lleure Vallès i la federació APPS.
 - També, a l'inici de curs i conjuntament amb PRODEP, EAP, Xalest i Bellapart, vam fer una sessió conjunta informativa a l'entorn de la Llei de Dependència.

4.3.- PEL QUE FA A LA PARTICIPACIÓ DE L'ESCOLA EN LES DIFERENTS PROPOSTES FETES A NIVELL INSTITUCIONAL

- Durant el curs 08-09, des de la regidoria d'Educació de l'Ajuntament, se'ns va demanar que féssim una aportació a l'entorn de com organitzàvem les relacions família-escola en el marc de les: **Jornades Família i Escola. Els Reptes de compartir l'educació**, organitzades pel consell municipal escolar de l'Ajuntament de Sabadell a finals d'octubre de 2008 En aquesta línia dues persones de l'equip directiu van presentar una ponència a l'entorn del model "necessari" plantejat des de l'escola d'obertura constant a l'entrada de les famílies a les aules i de tot el procés d'acollida i acompanyament de les mateixes al llarg de l'itinerari dins l'escola dels seus fills/es.

- Prèvia la presentació d'un treball descriptiu elaborat per la mestra

d'Educació Física i un membre de l'Equip Directiu, l'any 2009 la nostra escola ha estat reconeguda per l'Ajuntament de Sabadell amb el premi Caixa Sabadell com a entitat que s'ha distingit per fomentar l'esport i els seus valors als nois i noies amb discapacitat dins la celebració del 56ena Festa de l'Esport Sabadellenc.

- En aquests darrers cursos hi ha hagut una participació força

alta de l'escola en les activitats "ordinàries" del Programa Ciutat i Escola, promogut per l'Ajuntament de Sabadell. Alhora, ens han convidat a fer-ne una valoració, des del punt de vista de l'adequació de les activitats programades, a les necessitats reals dels nostres alumnes. Ens varen fer participar en dos grups per avaluar les activitats dutes a terme a nivell de les activitats a l'entorn dels VALORS i de les de l'àmbit ARTÍSTIC.

- Com Associació participem regularment en reunions i actes que se'ns plantegen des de la regidoria de serveis socials focalitzades en la Taula i el Consell de les persones amb Discapacitat en les que hi tenim un representant. En aquest marc hem participat en.
 - el Diagnòstic de la situació de les Persones amb Discapacitat a Sabadell, participant activament dos professors i un membre de l'equip directiu en tres de les taules proposades -laboral, escolar, participació ciutadana-
 - La preparació a nivell ciutadà del Dia Internacional de les persones amb discapacitat.
 - També hem participat activament en la cloenda del 10è aniversari del Punt del Voluntariat i en la festa de reconeixement de la ciutat de Sabadell al seu voluntariat.
 - A demanda de la regidoria de Salut i Serveis Socials, hem participat activament en un grup de treball a l'entorn de les persones amb trastorn d'espectre autista. S'han fet trobades conjuntes del sector laboral, de famílies, del lleure, de la salut, i específiques del grup del sector educatiu (on hi érem representades totes les escoles d'educació especial de Sabadell, les USEE's, i l'EAP). El treball ha culminat aquest curs, el dia internacional de les persones amb discapacitat, amb unes Jornades tècniques a l'entorn de l'alumnat amb aquestes característiques. També es faran arribar a les administracions les

necessitats principals que s'han detectat des de cada sector.

- El pare que és president de l'Associació titular de l'escola forma part del Consell Escolar Municipal, com a representant de les entitats del districte on està situada l'escola. S'ha aconseguit, com ja s'ha dit anteriorment, que es fes una sessió plenària del CEM als locals de l'escola, així com del la del Consell de Districte (amb el que això significa de promoció del coneixement de l'escola). També ha col·laborat en diverses dinàmiques participatives a l'entorn dels pressupostos municipals.
- Hem participat a l'Agenda XXI escolar (d'assessorament i suport) L'Agenda 21 Escolar és un programa que vol fomentar els plantejaments i les pràctiques participatives als centres educatius des del punt de vista de la sostenibilitat, que s'emmarca en l'Agenda 21 Local de Sabadell, aprovada l'any 2002. Hem seguit treballant pel que fa a la solidesa del projecte de l'hort escolar (amb el compostatge), on hi intervé tota la comunitat educativa des de fa anys, i hi hem d'afegir tot el tema de la sostenibilitat que hem endegat enguany i que ens ha servit de pont per poder fer la presentació del nostre projecte, a demanda del CRP, a la 5ena trobada "Forum escoles verdes de Catalunya" realitzada a Sabadell el dimecres, 4 de març. Aquests fòrums s'organitzen cada dos anys per promoure la participació activa i l'intercanvi d'experiències entre les escoles que participen en el [Programa Escoles Verdes](#). Dues mestres van presentar una comunicació del treball dut a terme a l'escola. El Programa, que enguany compleix deu anys, té com a objectiu ajudar els centres a ambientalitzar-se, promoure la participació i la implicació activa de la comunitat educativa en la millora del seu entorn i afavorir l'intercanvi entre els centres que participen en el Programa.
- Com cada any hem mantingut contactes, intervencions i seguiments comuns amb diferents treballadores i assistents socials (del CAP de Can Oriac, La Concòrdia, Can Rull, etc.) per a casos socialment complexos que atenem al nostre centre. Hem de ser conscients que el nombre de famílies en situacions desfavorides socialment és molt alta a la nostra escola i que cal molt de temps per tal de poder-hi oferir el suport necessari. La valoració és força positiva tot i que els resultats reals són complexos de valorar si no és a llarg termini. En aquesta valoració cal ressaltar el paper de la nova comissió social, formada per un Educador social de referència de l'Ajuntament, un membre de l'equip directiu, la Treballadora Social de l'EAP de referència, creada aquest curs a l'escola (així com de la intervenció acurada i el suport constant de la treballadora social de l'EAP).

5. CLOENDA

El treball participatiu a tots els nivells i l'obertura de l'Escola a la ciutat, ens ha de permetre generar una comunitat educativa extensa que amplia tant els agents educatius implicats com les possibilitats d'acció d'aquests. Al mateix temps, el treball en xarxa permet conèixer en què i quines direccions estan treballant diferents institucions. **Permet catapultar la imatge, la intencionalitat, el projecte d'escola, generar cohesions i que tots puguem anar en una mateixa direcció.**

Tenint en compte tot aquest treball, se'ns ha fet saber formalment que enguany l'Associació EEE Xaloc s'ha fet mereixedora de la medalla d'honor de Sabadell, a proposta del Districte tercer i aprovat pel Ple municipal. També cal dir que se'ns ha reconegut amb el premi als valors republicans, conjuntament amb les altres dues escoles d'educació especial, atorgat per la secció local de l'ERC. Aquests reconeixements ens fan sentir molt orgullosos pel ressò social que té la tasca de tota la nostra Comunitat escolar, i que la raó de ser apuntada en el títol d'aquest document està tenint un gran sentit i coherència.

En un moment en que la societat, en general, i els mitjans de comunicació, en particular, fomenten uns valors moltes vegades oposats als que s'intenten promoure dins les institucions educatives, és bo unir esforços per tractar que els màxims agents de les escoles –alumnes, escola, família, associacions, universitat i d'altres organitzacions de la comunitat- comparteixin un mateix projecte i es proposin sinergies per intentar portar-lo endavant.

Només treballant plegats generem força i poder per canviar les coses.

Sabadell, 22 de març de 2010